

CES-ringmärkningen vid Älviken 2010

Roger Mellroth & Thord Fransson

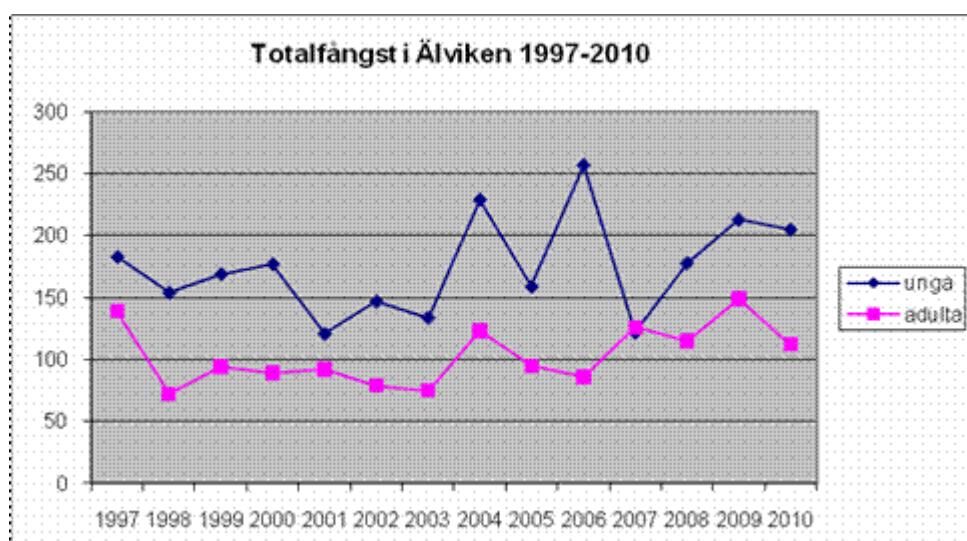
Efter en lång och kall vinter, med snötäcke kvar till slutet av mars, uppmättes för första gången under året temperaturer över 20 grader i slutet av april. Inledningen av märkperioden i maj blev dock åter kall och ostadig. Även första hälften av juni var svalare än normal medan slutet av juni, juli och halva augusti var varmare än normalt. Märkperiodens slut dvs sista halvan av augusti blev dock sval. Sommaren var huvudsakligen solig med högre medeltemperaturer än normalt och bara lite nederbörd i Stockholmsregionen.

Vårt 14:de verksamhetsår avlöpte som vanligt med märkning mellan klockan 6-11 med tre tillfällen per månad perioden maj till augusti (12 tillfällen). I mitten av augusti var vattenståndet i Älviken onormalt högt och vid ett märktillfälle fick deltagarna vada med vatten till knäna för att nå några av näten. Med 317 nymärkningar och 27 mellanårskontroller var årets fångst något bättre än genomsnittet för tidigare år, som ligger på 255 nymärkningar och 18 kontroller. Antalet adulta fåglar utgjorde 40,4 % (41,3 %) av fångsten. De sex arter med högst antal ungfåglar 2010 var (i parentes snitt för åren 97-09); talgoxe 42 (13), blåmes 33 (31), pilfink 24 (6), sävsparv 16 (15), törnsångare 14 (10), rödhake 14 (12). Motsvarande för adulta fåglar var lövsångare 20 (12), rörsångare 11 (16), grönsiska 10 (0), näktergal 7 (4), talgoxe 7 (5) och pilfink 7 (2).

För de flesta sångarna var fångsten dålig. Rör-, säv-, kärr-, ärt-, törn- och trädgårdssångare visade samtliga låga fångstsiffror mot normalt. För lövsångare och svarthätta var årets fångst däremot något över genomsnittet för tidigare år. Noterbart är att det liksom 2009 inte fångades någon grönfink. Sammanlagt har 71 st fångats genom åren. Under 2008 drabbades grönfinkarna av trikomonasinfektion orsakad av en parasit som påverkar slemhinnorna i munhåla, svalg och kräva. Resultatet blir att fågeln svälter och dör eller får sekundära sjukdomar med samma resultat. I det samlade resultatet från CES-Sverige har en klar minskning av antalet grönfinkar noterats både 2009 och 2010.

Nya märkarter för året blev gärdsmyg och sparvhök. Andra arter vi tidigare bara fångat någon enstaka av men fångade 2010 var skata 1 (1 tidigare), större hackspett 2 (1) samt grönsiska 10 (4).

Diagram 1.

Mellanårskontroller

I samband med fångsten får vi också fåglar som vi märkt tidigare år, kontroller.

Av totalt 3894 märkta fåglar har vi fått 247 kontroller ett senare år (6,3%).

En fågel kan då ingå flera gånger om den kontrollerats flera år, men bara ett kontrolltillfälle per år räknas in. Den art som gett mest kontroller genom åren är talgoxe med 57 kontroller. Antalet märkta talgoxar totalt är 522 stycken så andelen mellanårskontroller blir 10,9% (Tabell 2).

Den art som ger högst andel per märkta är näktergal med 25 kontroller på 80 märkta dvs 31,3%. Två närliggande arter som rör- och sävsångare kan ge olika andel kontroller. För rörsångare har 35 kontroller av 402 märkta gjorts, 8,7%, medan sävsångaren har gett 1 kontroll på 80 märkta, 1,3 %.

Genom åren har kontroller gjorts där det till synes finns ett samband mellan den dag då fåglarna ringmärkts och den dag de kontrollerats. I vissa fall kan förklaring vara att det är ett häckande par som råkat ringmärkas samtidigt och också ett år senare kontrollerats samtidigt medan andra kontrollsamband är en mer obegriplig slump. Nedan följer några roliga sådana.

Kontroller av samma arter:

Två sävsparvar kontrollerade 9 maj 1998 var båda märkta samma dag 302 dagar tidigare, hona och hane, vilket tyder på att det kan vara ett par. Två blåmesar, 2K (2K= inne på sitt andra kalenderår dvs födda året innan) hane och hona, kontrollerades den 9 maj 2002 - 264 dagar efter märkning. Två talgoxar, 2K, hane och hona kontrollerades 279 dagar efter märkning. Två lövsångare kontrollerades 24/7 2004 - 376 dagar efter märkning. Sävsparv, två hanar, revirstrid?, kontrollerades 6/5-2005, 362 dagar efter märkning.

Olika arter:

En rörsångare och en trädgårdssångare kontrollerades 31 maj 1998 båda var märkta samma dag året innan dvs 31 maj 1997. En näktergal och en blåmes kontrollerades 5 juli 1978, 378 dagar efter märkning. Törnsångare och näktergal kontrollerades 27/5 2000, 363 dagar efter märkning. Törnsångare och näktergal 26/5 2001, 364 dagar efter märkning. Blåmes och rörsångare 15/6 -2002, 301 dagar efter märkning. Rörsångare och lövsångare 19/6 2004, 341 dagar efter märkning.

Och mer märkligt:

En talgoxe och en sävsparv märkta 5/6-2005, kontrollerades vid samma tillfälle 1041 dagar efter att de ringmärktes, dvs nästan 3 år efter märkning!

Och en trippel slump!

En törnsångare, en trädgårdssångare och en näktergal kontrollerades den 30/5 2003, 1098 dagar efter dagen då samtliga tre märktes.

Tabell 1. Kontroller 1997-2010 och år sedan märkning

art	år sedan märkning					Totalt
	1år	2år	3år	4år	6år	
Rörsångare	23	8	4			35
Blåmes	32	16	7	2		57
Bofink	1	1	1			3
Entita	3					3
Grönfink		1				1
Koltrast	6	4	2			12
Kärrsångare	1					1

Lövsångare	9	1	2			12
Näktergal	14	5	3	2	1	25
Nötväcka	2	1				3
Pilfink			1			1
Rödhake		1				1
Stjärtmes	1					1
Svarthätta	1		1			2
Trädgårdssångare	7	3	2		1	13
Sävspurv	17	9	3	2		31
Sävsångare			1			1
Sädesärla	1					1
Talgoxe	14	7	4	3		28
Trädkrypare	1					1
Törnsångare (tom)	8	4	2	1		15
Totalt	141	61	33	10	2	247

Under 2010 gjordes 27 kontroller. Äldst var en trädgårdssångare som fångades den 6 juli 2010. Fågeln märktes den 29 maj 2004 och var alltså född året före eller tidigare, dvs minst 7 år gammal vid kontrolltillfället. Samma fågel har kontrollerats 2005 och 2007. Åldersrekordet för trädgårdssångare i Sverige är 10 år och 2 månader. En rörsångare, en lövsångare och en blåmes kontrollerades 2010 3 år efter märkning.

De personer som aktivt bidrog till att säsongen kunde genomföras var Anders Blom, Matz Carlsson, Paul Elfström, Thord Fransson, Inger Fransson, Johannes H, Marie Lindholm, Lise Mellroth, Roger Mellroth, Bert Nygren, Jan Ohlsson, Bengt Pettersson, Eva Sundström, Kalle Sundström och Anders Westlund.

Tabell 2. Nymärkning och kontroller 1997-2010. Kolumn "andel 2010" En fjortondel, dvs ett års andel av totalt antal ringmärkningsår utgör 7,1%. Utgör nymärkningarna 2010 mer än 7,1% var 2010 ett bättre fångstår för arten än genomsnittligt åren 1997-2010.

Art/år	nymärkning 2010	nymärkning 1997-2010	andel 2010 1/14 del=7,1%	kontroller 2010	kontroller 1997-2010	egna kontroller andel av märkning
Sparvhök	1	1	100,0%	0	0	0,0%
Ladusvala	0	7	0,0%	0	0	0,0%
Hussvala	0	1	0,0%	0	0	0,0%
Större hackspett	2	3	66,7%	0	0	0,0%
Mindre hackspett	0	2	0,0%	0	0	0,0%
Trädpiplärka	0	2	0,0%	0	0	0,0%
Sädesärla	1	30	3,3%	0	1	3,3%
Järnsparv	0	17	0,0%	0	0	0,0%
Gärdsmyg	1	1	100,0%	0	0	0,0%
Rödhake	15	200	7,5%	0	1	0,5%
Näktergal	9	80	11,3%	2	25	31,3%
Blåhake	1	8	12,5%	0	0	0,0%
Rödstjärt	3	21	14,3%	0	0	0,0%
Buskskvätta	1	4	25,0%	0	0	0,0%
Stenskvätta	0	1	0,0%	0	0	0,0%
Koltrast	12	149	8,1%	1	12	8,1%
Björktrast	0	9	0,0%	0	0	0,0%

Taltrast	2	12	16,7%	0	0	0,0%
Rödvingetrast	0	3	0,0%	0	0	0,0%
Cettisångare	0	1	0,0%	0	0	0,0%
Sävsångare	3	80	3,8%	0	1	1,3%
Kärrsångare	0	38	0,0%	0	1	2,6%
Rörsångare	15	402	3,7%	4	35	8,7%
Härsångare	2	6	33,3%	0	0	0,0%
Höksångare	0	1	0,0%	0	0	0,0%
Ärtsångare	1	67	1,5%	0	0	0,0%
Törnsångare	20	283	7,1%	2	15	5,3%
Trädgårdss.	6	140	4,3%	2	13	9,3%
Svarthätta	10	100	10,0%	0	2	2,0%
Grönsångare	0	1	0,0%	0	0	0,0%
Gransångare	0	3	0,0%	0	0	0,0%
Lövsångare	48	556	8,6%	1	12	2,2%
Kungsfågel	0	2	0,0%	0	0	0,0%
Gråflusnappare	0	2	0,0%	0	0	0,0%
Svartvit flugsn.	6	58	10,3%	0	0	0,0%
Stjärtmes	0	20	0,0%	0	1	5,0%
Entita	2	42	4,8%	0	3	7,1%
Tallita	0	1	0,0%	0	0	0,0%
Tofsmes	0	3	0,0%	0	0	0,0%
Blåmes	39	522	7,5%	6	57	10,9%
Talgoxe	49	278	17,6%	4	28	10,1%
Nötväcka	1	30	3,3%	1	3	10,0%
Trädkrypare	0	11	0,0%	0	1	9,1%
Törnskata	3	73	4,1%	0	0	0,0%
Skata	1	2	50,0%	0	0	0,0%
Pilfink	31	140	22,1%	0	1	0,7%
Bofink	2	30	6,7%	0	3	10,0%
Grönfink	0	71	0,0%	0	1	1,4%
Steglits	1	3	33,3%	0	0	0,0%
Grönsiska	10	14	71,4%	0	0	0,0%
Hämpling	0	2	0,0%	0	0	0,0%
Rosenfink	0	18	0,0%	0	0	0,0%
Gulsparv	2	26	7,7%	0	0	0,0%
Sävspurv	17	317	5,4%	4	31	9,8%
Total	317	3894	8,1%	27	247	6,3%